

« zurück blättern vor »

RUM I subst. m., ab 1370; auch *rom*; ‘Trümmer, Schutthalde, Baumaterial z.B. Bauschutt, Sand usw.’ – ‘gruz, rumowisko, material budowlany np. gruz kamienny, piasek itp.’: 1370 AcCas 16, STP *Miczko Skora tenetur ducere 1/2 C lapidum videlicet rom.* ◦ (1455) 1871 BZ Neh 4 10, STP *Omdlyla[la]la gest syla nosycyelya, a rumv gest wyele (humus nimia est), a mi nye bødzem mocz dzalacz muru.* ◦ 1563 BibRadz Deut 13/16, SPXVI *spalićie do gruntu miáftho [...] y zostánie náwieki kupá rumu.* ◦ 1564 BielKron 274v, SPXVI *Epidaurum Gotowie zborzyli / z kthorych rumow Ráguzia zbudowaná.* ◦ 1574–1582 Stryjk. 455, L *Zpychali nieprzyiaciół z góry zamkowéy drzewy, kamieniami i rumem muru potłuczonego.* ◦ (†1581) 1601 SzarzRyt D2v, SPXVI *w rum obrocone Theatrá / y kościoty.* ◦ (†1611) 1613 Syr.Ziel. 575, L *Ziele to znajduie się na starodawnych rumach zarostych.* ◦ (ca.1650) 1963 Instr.Wiel. 52 *beczkowych [...] doglądać, żeby pięknymi rumami nabijali [beczki].* ◦ (1663) 1778 Zimor. 348, L *Troia sławna poszła w rumy.* ◦ (1663) 1922 Zimor 172, BRÜCKNER SIELANKA *kędy ogrody były i winnice, / Wszędzie pustki okropne, straszne obaliny, / Wszędzie rumy okryty i gęste perzyny.* ◦ 1670 Odim.Sw.2 M 3, L *Zbawiciel widząc, iż mury Jerolimskie z kościołem oraz zburzone, i w rum zwalone miały być obrócone, zapłakał gorzko.* ◦ 1696 Bardz.Tr. 182, L *Ot bez dachu ozdoba muru uspaniatego leży w rumie.* ◦ 1778 Nar.Dz.1 27, L *Jdą w rumy cne miafta, drugie ogromnemi Ciosy dźwigaią się z ziemi.* ◦ (1790) 1926 Staszic Przestr. 178, DOR *Ten miałko rzeczy bierze, który myśli, iż dlatego miasta ubogie, że kamienice stoją puste, zrujnowane, brudne i uszędzie gnoju pełno – a nie widzi, że dlatego pustki, rumy i blocko, iż są przyczyny, które nie pozwalają być miastom bogatymi.* ◦ [LBel.] (1897) 1924–1932 Wysp.Leg.II 206, DOR *Z grodu ostaną jeno rumy, gdzie pycha ma siedlisko.* – STP, SPXVI, MAÇZ, CN, TR, L, SWIL, Sw, DOR (daw.). ◊ **Var:** *rom* subst. m., [hapax] 1370 AcCas 16, STP – nur STP; *rum* subst. m., 1372 AcCas 45, STP ◦ [LBel.] (1897) 1924–1932 Wysp.Leg.II 206, DOR – STP, SPXVI, MAÇZ, CN, TR, L, SWIL, Sw, DOR (daw.). ◊ **Etym:** mhd. *rûm* subst. m., ‘Schutt, Kehrriecht’, LEX. ◊ **Konk:** *gruz, gruzy* subst. m., bel. seit 1494, STP, zuerst geb. CN; *ruina, ruiny* subst. f., bel. seit 1828, DOR, zuerst geb. SWIL; *zwaliska* subst. f., bel. seit 1769–1777, L, zuerst geb. L. ◊ **Hom:** *rum* subst. m., ‘alkoholisches Getränk aus Zuckerrohr’, bel. seit 1785, L, zuerst geb. L; *rum* subst. m., ‘Lärm, Krach, Aufruhr’, bel. seit 1693, L, zuerst geb. CN; *rum* int., ‘rums, krach (lautmalerisch)’, bel. seit 1636, L, zuerst geb. CN. ◊ **Der:** *rumować* v. imp., ‘Schutt abfahren, beseitigen; Platz schaffen’, 1495 WarschPozn I 391, STP ◦ [LBel.] 1608 Warg.Cez. 194, L, zuerst geb. MAÇZ; *rumny* adj., [hapax] †1826 Stasz., Sw, zuerst geb. Sw;

rumowisko subst. n., ‘Schutt, Abraum’, †1829 Wor., Sw, zuerst geb. SWIL;
rumowie subst. n., vor 1912 Źer., Sw, zuerst geb. Sw; *rumek* subst. m.,
‘Schotter zum Straßenbau’, [hapax] vor 1912 Sw, zuerst geb. Sw; *rumowy*
adj., zuerst geb. Sw; *rumosz (skalny)* subst. m., ‘Gesteinsschutt’, 1950
Radlicz Geogr.VIII 4, DOR, zuerst geb. DOR. ❖ Die ursprüngliche positive
Bedeutung ‘Bauschutt u.dgl.’ scheint noch im Beleg von Instr. Wiel. 1650
vorzukommen, ist aber dort vielleicht ein Terminus technicus. Bereits
Szarż[[yński]] Ryt (†1581) 1601, SPXVI hat die pejorative Schattierung
‘Trümmerhaufen’. Vgl. das heutige *gruz* ‘Bauschutt’; *gruzy*
‘Trümmerhaufen’. Die Verwendung in der Bibelübersetzung von 1455, BZ
Neh, STP zeigt, daß *rum* in den literarischen Wortschatz gehört. Das kann
für tschechische Vermittlung sprechen. Die Etymologie von MACHEK ES aus
atsch. *rum* ‘Schutt u.dgl.’ (Umstellung von atsch. *mur*) ist allerdings
abwegig.

« zurück blättern vor »